

АНОТАЦІЯ

Горіленко Д. Ю. Роль недержавних збройних акторів у сучасних міжнародних конфліктах. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Робота на здобуття кваліфікації магістр міжнародних відносин за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» – Чорноморський національний університет імені Петра Могили. Миколаїв, 2025.

Зміст анотації.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сучасні міжнародні конфлікти характеризуються появою потужних недержавних збройних акторів (НЗА), що створює нові виклики для глобальної та регіональної безпеки. Глобалізація, трансформація характеру воєн, поширення гібридних конфліктів та зростання впливу недержавних суб'єктів підривають традиційні механізми міжнародної стабільності, вимагаючи глибокого наукового аналізу і вироблення ефективних підходів реагування.

По-перше, сучасні збройні конфлікти дедалі більше набувають асиметричного характеру, в якому ключову роль відіграють НЗА – терористичні угруповання, повстанські рухи, приватні військові компанії та інші нелегітимні збройні формування. Діяльність таких акторів, як ІДІЛ, «Хезболла», «Боко Харам», суттєво впливає на безпекову ситуацію в регіонах Близького Сходу, Африки та Азії, спричиняючи гуманітарні кризи, масові міграції та економічні втрати. НЗА підривають принципи державного суверенітету, створюючи виклики, що потребують невідкладної реакції міжнародної спільноти.

По-друге, недержавні збройні актори активно застосовують новітні технології для досягнення своїх цілей. Цифрові платформи використовуються ними для пропаганди, фінансування, вербування та управління операціями. Зокрема, через соціальні мережі такі актори ефективно впливають на громадську думку, залучають нових прихильників і здійснюють інформаційно-психологічні атаки. Це вимагає від науковців перегляду підходів до вивчення ролі НЗА в конфліктах з урахуванням їхньої технологічної адаптивності та кіберможливостей.

По-третє, ослаблення міжнародних інституцій та прогалини в правових механізмах регулювання діяльності НЗА роблять дослідження їхньої ролі особливо актуальним. Існуючі міжнародно-правові акти (Римський статут, Документ Монтре, резолюції Ради Безпеки ООН тощо) задають лише базові рамки, але не містять чіткого визначення статусу і відповідальності НЗА.

II

Правова невизначеність ускладнює притягнення таких утворень до відповідальності та захист цивільного населення у зонах конфліктів.

По-четверте, значення досліджуваної проблематики є надзвичайно важливим для України, яка зіштовхується з гібридними загрозами та збройними конфліктами на власній території. Участь незаконних збройних формувань і приватних військових компаній у конфлікті на сході України вказує на необхідність глибшого розуміння природи НЗА, що дозволить удосконалити національну безпекову політику, зміцнити міжнародне співробітництво та адаптувати правові механізми під нові виклики.

Дослідження ролі НЗА сприяє глибшому розумінню динаміки сучасних конфліктів, взаємозв'язків між державними й недержавними учасниками, еволюції понять суверенітету та легітимності в умовах глобалізації.

Таким чином, дослідження ролі недержавних збройних акторів у сучасних міжнародних конфліктах є актуальним як з практичної, так і з наукової точки зору. Отримані результати мають потенціал сприяти розв'язанню нагальних проблем міжнародної безпеки, вдосконаленню правового регулювання та формуванню ефективної політики реагування на нові загрози.

Об'єктом дослідження є недержавні збройні актори як учасники сучасних міжнародних конфліктів.

Предмет дослідження є особливості діяльності недержавних збройних акторів у сучасних міжнародних конфліктах, їх вплив на динаміку, перебіг та результати конфліктів.

Хронологічні та територіальні межі роботи. Хронологічно робота охоплює період від завершення холодної війни (1991 р.) до сучасного етапу розвитку міжнародних конфліктів (перша половина 2025 року), що дозволяє простежити еволюцію ролі НЗА протягом останніх десятиліть. Територіальні межі не обмежуються однією країною чи регіоном: аналіз проведено на прикладах конфліктів у різних частинах світу (Близький Схід, Африка, Південна Азія, Східна Європа тощо), де роль НЗА проявляється найбільш помітно.

Мета роботи полягає у **розкритті** ролі недержавних збройних акторів у сучасних міжнародних конфліктах, а також у аналізі їхнього впливу на безпекові та політичні процеси на глобальному і регіональному рівнях.

Відповідно до поставленої мети, у роботі передбачено розв'язання таких **завдань**:

- з'ясувати стан наукової розробки проблеми та джерельну базу дослідження;
- охарактеризувати понятійно-категоріальний апарат дослідження;
- розкрити методологію дослідження ролі недержавних збройних акторів у сучасних міжнародних конфліктах;
- проаналізувати основні механізми й канали, через які недержавні збройні актори отримують доступ до озброєння, та оцінити їхній вплив на динаміку і ескалацію сучасних конфліктів;

III

– дослідити особливості функціонування терористичних організацій і повстанських рухів як недержавних збройних акторів та їхню роль у перебігу й загостренні міжнародних конфліктів;

– з’ясувати місце приватних військових компаній у сучасних збройних конфліктах і виявити пов’язані з ними виклики для міжнародної безпеки.

Наукова новизна. Робота є комплексним дослідженням ролі різних типів недержавних збройних акторів у сучасних конфліктах, що вперше в українській науці міжнародних відносин інтегрує аналіз їхніх механізмів озброєння, впливу на безпеку та специфіки правового регулювання. Уточнено понятійно-категоріальний апарат (зокрема, доведено, що під НЗА слід розуміти організовані збройні групи з власною структурою командування, що діють поза державним контролем і застосовують силу для (нібито) політичних цілей; ключова відмінність НЗА від кримінальних угруповань полягає у наявності у них політичних амбіцій) та узагальнено сучасні підходи до протидії загрозам, які генеруються такими акторами. Отримані результати доповнюють існуючі теоретичні уявлення про трансформацію міжнародних конфліктів під впливом недержавних сил та розвиток нормативних механізмів контролю за ними.

Практична значущість роботи. Результати дослідження можуть бути використані у науковій та навчально-методичній діяльності. Матеріали роботи слугуватимуть базою для подальших досліджень з проблем міжнародних конфліктів, нетрадиційних загроз безпеці та діяльності недержавних акторів. Отримані напрацювання можуть бути інтегровані у викладання навчальних дисциплін, таких як «Міжнародні конфлікти: теорія та практика», «Роль недержавних акторів у сучасній світовій політиці», «Актуальні проблеми глобальної та регіональної безпеки» тощо. Окрім того, висновки та рекомендації роботи становлять інтерес для практиків-міжнародників і експертів з безпеки – вони можуть бути враховані при формуванні державної політики та міжнародних підходів щодо нейтралізації загроз, пов’язаних із НЗА.

Апробація результатів дослідження. Частина теоретичних положень та висновків цього дослідження знайшла відображення у виступах на 2 конференціях: Всеукраїнської науково-практичної конференції (Житомир, 7-8 грудня 2023 року); XXI Міжнародна наукова конференція «Ольвійський форум – 2024: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі (м. Миколаїв, 20–23 червня 2024 р.).

Публікації. За темою магістерської роботи опубліковано 3 праці, з них – 1 наукова стаття (у фаховому журналі категорії «Б») та 2 тез.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, чотирьох розділів (включно з десятьма підрозділами), висновків і списку джерел та літератури. Загальний обсяг роботи – 164 сторінки, з них основного тексту – 137 сторінок. Список джерел та літератури налічує 200 найменувань (українською та англійською мовами).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** було виділено актуальність теми, визначено мету та завдання роботи, об'єкт та предмет дослідження; окреслено методи дослідження, описано наукову новизну з урахуванням практичного значення отриманих результатів, їх апробація, надано опис структури роботи.

У першому розділі **«Теоретико-методологічні засади дослідження НЗА в міжнародних конфліктах»** окреслюється теоретико-методологічна база дослідження недержавних збройних акторів (НЗА) у міжнародних конфліктах.

У пункті 1.1 *«Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження»* розкрито стан наукової розробки проблеми та джерельна база. Вказується, що досліджуване питання активно вивчається як вітчизняними, такі зарубіжними вченими. Вітчизняна література переважно зосереджується на правових аспектах діяльності НЗА, тоді як зарубіжні дослідження пропонують більш комплексний аналіз, охоплюючи політичні, соціальні та безпекові виміри їхньої участі у міжнародних конфліктах.

Для написання магістерської роботи було залучено широке коло джерел. Автор розподілив всі використані джерела на чотири групи. Правові документи міжнародних організацій стали основою для оцінки статусу, зобов'язань та меж відповідальності НЗА у збройних конфліктах. Аналітичні звіти й дані міжнародних організацій, таких як Geneva Call, МКЧХ, DCAF, GTI, ACLED та UCDP, дозволили виявити регіональні особливості, масштаби та гуманітарні наслідки діяльності НЗА. Офіційні заяви політичних лідерів та публікації ЗМІ забезпечили контекстуалізацію подій і політичних рішень, дозволивши проаналізувати, як міжнародна спільнота реагує на виклики, пов'язані з НЗА.

У підрозділі 1.2 *«Понятійно-категоріальний апарат дослідження»* узагальнюються визначення НЗА, що відрізняються в літературі. Доведено, що під НЗФ варто розуміти особливі організації, які готові і здатні застосовувати насильство для досягнення своїх цілей і не інтегровані у формалізовані державні інститути, такі як регулярна армія, президентська гвардія, поліція або спецпідрозділи. Зазначено, що НЗА визначаються не лише зміною правового статусу, а й особливостями «ідентичності» та способів мобілізації (за участю комунікацій та ідеології). Такий підхід дає змогу врахувати різноманітність НЗА і створити поняттєвий «інструментарій» для подальшого аналізу їхньої ролі.

У пункті 1.3. *«Методологія дослідження ролі недержавних збройних акторів у сучасних міжнародних конфліктах»* розглядаються теоретичні підходи й методологія. Методологічна основа дослідження діяльності НЗА у міжнародних конфліктах ґрунтується на поєднанні принципів історизму, об'єктивності, системності, комплексності та широкого спектра методів аналізу. Застосування міждисциплінарного підходу дало змогу розглянути проблему в усій її складності - як з правового й політичного, так і з соціального,

економічного та гуманітарного поглядів. Ключовими стали історичний, системний, індуктивний, дедуктивний, описовий, типологізаційний, прогностичний методи, а також метод моделювання й контент-аналіз.

Другий розділ **«Розповсюдження та контроль над озброєнням НЗФ у конфліктах»** присвячено аналізу ролі зброї у діяльності недержавних збройних формувань та міжнародним проблемам контролю над її обігом.

У пункті 2.1 *«Роль озброєнь у діяльності НЗА»* досліджується, як озброєння підтримує та радикалізує конфлікти. НЗА визначають як озброєні формування, які не перебувають у підпорядкуванні регулярних армій. Пояснюється, що потужність НЗА значною мірою залежить від доступу до зброї (від стрілецької до важкого озброєння).

Участь недержавних суб'єктів у контролі над озброєннями і їхнім розповсюдженням становить серйозний виклик для міжнародної безпеки. Терористичні організації, збройні угруповання, приватні військові компанії та кримінальні мережі активно використовують слабкість державного контролю, корупцію та нелегальні канали постачання зброї, особливо ЛСО, що сприяє затягуванню конфліктів і регіональній дестабілізації. Попри зусилля міжнародної спільноти, зокрема ООН, встановити чіткі обмеження на постачання озброєнь НЗФ, відсутність єдиного міжнародного визначення цих суб'єктів ускладнює ефективне регулювання. Часто такі угруповання підтримуються державами, що діють опосередковано, з політичних чи особистих мотивів.

У пункті 2.2 *«Міжнародні виклики контролю над озброєнням НЗФ»* автор досліджує механізми глобального контролю зброї і їх обмеження. потенційна загроза потрапляння зброї масового знищення (ЗМЗ) - ядерної, хімічної, біологічної - до рук недержавних суб'єктів, зокрема терористичних угруповань, залишається серйозним викликом міжнародній безпеці. Історичні приклади, як-от діяльність «Аум Сінрікьо», спроби «Аль-Каїди» і ІДІЛ, випадки крадіжок або втрат ядерних матеріалів, свідчать про реальність цієї загрози. Зусилля міжнародної спільноти, зокрема ініціативи щодо зміцнення фізичного захисту ядерних матеріалів, перегляд відповідних конвенцій, посилення експортного контролю та спільних програм, як-от «Друга лінія захисту», є важливими, але недостатніми. Водночас, низка прогалин у міжнародному праві (наприклад, відсутність чітких механізмів протидії діям недержавних суб'єктів) ускладнює ефективну боротьбу із загрозою.

У третьому розділі **«Терористичні та повстанські групи як НЗА в сучасних конфліктах»** досліджуються конкретні приклади терористичних і повстанських НЗА.

У підрозділі 3.1 *«Джихадистські мережі: Аль-Каїда, ІДІЛ і Талібан»* з'ясовано, що значна трансформація характеру міжнародних конфліктів у XXI столітті зумовлена зростаючим впливом недержавних збройних акторів (НЗА), зокрема джихадистських мереж, таких як ІДІЛ, Аль-Каїда та Талібан. Їхня

діяльність дедалі частіше виходить за межі окремих країн, набуваючи транскордонного та гібридного характеру. Вони не лише протистоять урядовим силам, а й провокують втручання іноземних держав, отримують підтримку ззовні та спричиняють серйозні гуманітарні наслідки. Досвід боротьби з Аль-Каїдою, ІДІЛ та їхніми філіями в Афганістані, Іраку, Сирії, Ємені та регіоні Сахелю демонструє, що сучасна міжнародна безпека все більше залежить від здатності міжнародної спільноти ефективно реагувати не лише на загрози з боку держав, а й на глобалізовану, мережеву терористичну діяльність.

У підрозділі 3.2 *«Повстанські групи: Хезбола та М23»* розглядаються приклади гібридних повстанських рухів, що виконують роль проксі-сил. Відзначено, що діяльність «Хезболи» та М23 наочно ілюструють ефективність таких угруповань як проксі-сил. «Хезбола», яка пройшла еволюцію від радикальної підпільної організації до квазідержавного утворення з політичним крилом, демонструє надзвичайну адаптивність. Ця гнучкість дозволяє їй одночасно брати участь у бойових діях на кількох фронтах, утримувати вирішальний політичний вплив у Лівані та виступати інструментом зовнішньої політики Ірану. У свою чергу, М23 є прикладом того, як держава-спонсор може вдаватися до прихованого проєктування сили.

Четвертий розділ **«Приватні військові компанії та найманці як учасники міжнародних конфліктів»** розділ присвячено висвітленню ролі ПВК у міжнародних конфліктах.

У підпункт 4.1 «Формування правового підґрунтя приватних військових компаній» відзначено, що після завершення Холодної війни з'явилися численні «слабкі держави», де війни стали приватизованими. У зв'язку з цим держави почали залучати комерційні структури для проведення бойових і охоронних операцій (аутсорсинг війни). Визначено, що класичні ПВК не орієнтуються на ідеологію чи терор, а надають послуги безпеки, захисту об'єктів, підготовки військових, логістики тощо, часто за контрактом із державою. Інакше кажучи, вони є високо організованими та профінансованими силами, проте формально перебувають у приватному правовому статусі і, на відміну від «класичних» повстанців, діють відкрито (зазвичай як найманці за контрактом). Підкреслено, що зв'язок ПВК із державними інтересами дозволяє урядам уникнути прямої відповідальності за воєнні дії, тобто ПВК часто фактично виступають як проксі (хоч формально вони комерційні).

Підрозділ 4.2 присвячений аналізу найвідомішого прикладу ПВК-„антипода” – російського формування «Вагнер». Визначено, що історія та діяльність групи «Вагнер» чітко демонструє, як у сучасних міжнародних конфліктах термін «приватна військова компанія» може слугувати інструментом легітимації недержавного збройного насильства, що фактично координується та підтримується державою. Попри відсутність юридичного статусу ПВК у Російській Федерації, «Вагнер» виконував функції, які виходять

далеко за межі традиційної комерційної охоронної діяльності, й нерідко здійснює завдання, що збігаються із зовнішньополітичними інтересами РФ.

Підрозділ 4.3 висвітлює «класичні» комерційні ПВК Заходу. Тут основний акцент – на відмінностях цих компаній від квазі-ПВК, як «Вагнер». Автор відзначає, що західні ПВК діють в рамках національного законодавства і мають ліцензії/сертифікати (ISO 18788, стандарти ICoSA). Прикладом є компанії, які підряди під час війн отримують через США, Британію чи ООН, де їх діяльність прозоро контролюється контрактами і аудитами. Такий підхід принципово відмежовує західні ПВК від гібридних структур РФ: на відміну від «Вагнера», вони не втягуються у беззаконні наступальні операції і не фінансуються таємно урядами. Зазначено, що сам факт залучення західних ПВК у конфлікт не є проблемним – головне, наскільки чітко визначено їхні завдання та правовий статус. Далі описано бізнес-модель: прозорість, суворе тестування персоналу, підзвітність замовникам. Якщо компанія діє під керівництвом уряду, то відповідальність за порушення МГП несе держава; якщо ні – окремі найманці можуть бути притягнуті до відповідальності. У тексті виокремлено кілька мотивів, чому держави наймають ПВК: політична (надання змоги проводити ризиковані операції з меншими політичними втратами), економічна (нижча вартість або швидша мобілізація), гнучкість (короткострокові контракти, адаптація сил), наявність спеціальних компетенцій (розвідка, кібербезпека тощо) та можливість швидкого нарощування ресурсів (підсилення миротворчих операцій, ліквідація криз). Водночас відзначено недоліки: менший правовий нагляд порівняно з державними підрозділами викликає критику правозахисників.

У **висновках** узагальнено головні результати магістерського дослідження.

1. З'ясовано, що вітчизняні дослідники (наприклад, О. Балацька, Д. Шеренговський) здебільшого розглядають НЗА з точки зору їх впливу на державність та юридичні проблеми, тоді як зарубіжні фахівці, зокрема П. Холт і К. Агілер, більш широко вивчають політичні, соціальні і безпекові аспекти (наприклад, Холт – заборону передачі зброї НЗА, Карвахаль – відповідальність та репарації). Українська наукова думка переважно акцентує на правових аспектах діяльності НЗА, тоді як зарубіжні дослідники пропонують комплексний аналіз участі НЗА у глобальній політиці.

2. У ході дослідження було проаналізовано понятійний апарат, необхідний для розуміння сутності міжнародних конфліктів та ролі недержавних збройних акторів (НЗА) у їхньому перебігу. Поняття міжнародного конфлікту виявилось багатовимірним і таким, що охоплює не лише політичні чи правові, а й соціально-культурні аспекти. Його трактування у сучасній науковій та правовій літературі акцентує увагу на взаємодії акторів, які реалізують несумісні інтереси в умовах анархічної міжнародної системи.

VIII

Особливе місце у структурі сучасних конфліктів посідають недержавні збройні актори - організовані групи, що діють поза контролем держави, часто маючи політичні або квазіполітичні цілі. На відміну від традиційних державних суб'єктів, НЗА здатні діяти автономно, організовано й ефективно, створюючи загрозу міжнародній безпеці. Їхні дії регулюються міжнародним гуманітарним правом, однак відсутність чіткого правового статусу ускладнює їхню класифікацію та обмежує можливості правового впливу.

3. Висвітлення методологічна основи дослідження. Застосовано набір принципів (історизму, об'єктивності, системності, комплексності) та відповідних методів. Зокрема, історичний метод дав змогу реконструювати хронологію розвитку НЗА (наприклад, трансформація тактики «Хезболли» та ІДІЛ під впливом технологій); системний підхід показав взаємозв'язки між НЗА, державами та міжнародними інститутами; контент-аналіз дозволив детально дослідити міжнародно-правові документи (аналіз Резолюції 1373 ООН); статистичні методи (UCDP, GTI) – об'єктивно оцінити масштаби конфліктів з НЗА. Усі ці підходи, описані у розділі методології, доповнили один одного, забезпечивши багатовимірний аналіз. Як результат, автор відобразив еволюцію НЗА у часовому контексті та встановив закономірності їх дій в різних типах конфліктів (внутрішніх і міжнародних).

4. З'ясовано, що НЗА регулярно отримують озброєння як легальними (диверсифікація державних закупівель), так і нелегальними шляхами – через контрабандні мережі, хабарництво серед військових, викрадення зі складів та рейди на урядові арсенали. Наприклад, бойовики «Боко Харам» поповнювали арсенал за рахунок витоків зброї з нестабільної Лівії (понад 1500 нелегальних маршрутів через Нігер) і місцевого самостійного виробництва. Широке розповсюдження легкої зброї в регіонах суттєво затягує конфлікти, провокує спіраль насильства і підриває безпеку регіонів.

5. Вивчено особливості терористичних угруповань та повстанських рухів і їхню роль у конфліктах. Досліджено феномени ІДІЛ і «Аль-Каїди» як глобальних недержавних акторів: ці організації, трансформувались з локальних мереж, здійснювали криваві теракти і захоплення територій, що створювало формальні та неформальні підстави для міжнародних інтервенцій. Наприклад, «Аль-Каїда» після терактів 11 вересня 2001 р. стала причиною початку війни в Афганістані. Також простежено еволюцію Талібану: рух 1994 р. із локального релігійного повстання виріс у суб'єкт, що кидав виклик цілим коаліціям і фактично керував Афганістаном (захопив Кабул у 1996–2001 та знов у 2021 р.). Аналіз терористичних і повстанських НЗА доповнено двома показовими кейсами. М23 у ДР Конго доводить, що кількатисячне угруповання, підтримане сусідньою державою, може швидко захоплювати міста, провокувати регіональне втручання й сотні тисяч біженців. Хезболла в Лівані демонструє гібридну модель «партія-армія»: поєднує іранську військову допомогу, ракетні обстріли Ізраїлю та транснаціональні фінансові схеми. Обидва приклади

IX

підтверджують, що сучасні НЗА здатні ескалювати локальні конфлікти до міждержавного рівня, утримувати територію й створювати хронічні гуманітарні кризи. Було визначено, що М23 у ДР Конго діє фактично як проксі-сила Руанди (та частково Уганди), швидко захоплюючи ключові міста й провокуючи втручання ЕАК/САДК. Хезболла в Лівані виступає як головний проксі Ірану, поєднуючи ракетні удари по Ізраїлю з глобальними фінансовими схемами. Обидва випадки показують, що НЗА можуть виконувати роль інструментів зовнішньої політики своїх патронів, ескалювати локальні конфлікти до міждержавного рівня й створювати затяжні гуманітарні кризи.

6. Проаналізовано роль приватних військових компаній у міжнародних конфліктах. Дослідження показало, що ця категорія НЗА має різні вияви. На прикладі групи «Вагнера» продемонстровано «гібридний» характер такого актора: формально вона позиціонується як ПВК, але фактично інтегрована у військово-політичний апарат Росії (фінансується з державного бюджету, виконує завдання Кремля). Така «псевдоприватизація» створює «правдоподібне заперечення» участі держави і дозволяє Росії ухилятися від відповідальності. Аналіз західних ПВК (Blackwater/Constellis, DynCorp, Aegis та ін.) показав протилежний модельний приклад: це легальні компанії під контрактами урядів, які працюють за прозорими правилами і стандартами (ISO 18788, ICoSA). Вони надають переважно охоронні, логістичні та тренувальні послуги, діють під наглядом урядів (наприклад, охорона дипломатичних місій і конвоїв у Іраку чи Афганістані). Присутність ПВК сама по собі не є загрозою, проте ключовими є рівень контролю і підзвітності (чи йдеться про комерційну діяльність, а не приховану державну операцію). У сукупності за сьомим завданням встановлено, що нерегульована діяльність «сірих» найманців може підривати міжнародну безпеку, оскільки ускладнює розмежування цивільних і бойових осіб і дозволяє державам-проксі маніпулювати збройними конфліктами поза законодавством.

Ключові слова: недержавні збройні актори (НЗА), міжнародний збройний конфлікт, терористичні організації, повстанські рухи, приватні військові компанії (ПВК)

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати магістерської роботи:

Статті в наукових виданнях

1. Горіленко Д. Типологія протидії недержавним збройним акторам // Публічне управління і політика. 2025. Т. 6, № 10.(в друці).

2. Горіленко Д. Контроль над ресурсами недержавними акторами, як загроза міжнародній безпеці // «Ольвійський форум – 2024: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі»: XXI Міжнар. наук. конф., м. Миколаїв, 20-23 черв. 2024 р. Миколаїв, 2024. С. 465–467. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2338/1/ОФ-2024.%20Актуальні%20проблеми%20міжнародних%20відносин.pdf#page=60>

3. Горіленко Д. Поява і домінування приватних військових та охоронних компаній // Всеукраїнська науково-практична конференція «Національна безпека в умовах війни, післявоєнної відбудови та глобальних викликів XXI століття»: Зб. тез доп., м. Житомир, 7-8 груд. 2023 р. Житомир, 2023. С. 465–467. URL: https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8358/ТЕЗИ_НБ.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=465.

Horilenko D. Yu. The Role of Non-State Armed Actors in Contemporary International Conflicts. – Manuscript.

Graduate work for obtaining an educational degree «master». Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, 2025.

Modern international conflicts are increasingly characterized by the emergence of powerful non-state armed actors (NSAAs), which poses new challenges to global and regional security. Globalization, the transformation of the nature of warfare, the spread of hybrid conflicts, and the growing influence of non-state entities are undermining traditional mechanisms of international stability, necessitating in-depth scholarly analysis and the development of effective response strategies.

Firstly, modern armed conflicts are increasingly taking on an asymmetric character, in which NSAAs — such as terrorist organizations, insurgent movements, private military companies, and other illegitimate armed formations — play a central role. The actions of actors like ISIS, Hezbollah, and Boko Haram significantly affect the security situation in the Middle East, Africa, and Asia, causing humanitarian crises, mass migrations, and economic losses. NSAAs undermine the principles of state sovereignty and create challenges that require immediate attention from the international community.

Secondly, non-state armed actors actively utilize modern technologies to achieve their objectives. Digital platforms are employed for propaganda, financing, recruitment, and operational coordination. In particular, through social media, these actors effectively influence public opinion, attract new supporters, and conduct information and psychological operations. This calls for a reassessment of how

NSAAs are studied, taking into account their technological adaptability and cyber capabilities.

Thirdly, the weakening of international institutions and gaps in legal mechanisms for regulating the activities of NSAAs make research on this issue particularly relevant. Existing international legal instruments (such as the Rome Statute, the Montreux Document, and UN Security Council resolutions) provide only basic frameworks and lack clear definitions of the status and accountability of NSAAs. Legal ambiguity complicates the process of holding such entities accountable and protecting civilians in conflict zones.

Fourthly, the importance of this issue is particularly acute for Ukraine, which faces hybrid threats and armed conflicts on its own territory. The involvement of illegal armed groups and private military companies in the conflict in Eastern Ukraine highlights the need for a deeper understanding of the nature of NSAAs. This would enable the improvement of national security policy, strengthen international cooperation, and adapt legal mechanisms to address new challenges.

Studying the role of NSAAs contributes to a deeper understanding of the dynamics of modern conflicts, the interaction between state and non-state actors, and the evolution of the concepts of sovereignty and legitimacy in the context of globalization.

Key words: non-state armed actors (NSAA), international armed conflict, terrorist organizations, insurgent movements, private military companies (PMC).